

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

**ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ З ОСОБАМИ
/ СІМ'ЯМИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В СЖО**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність I 10- Соціальна робота та консультування

.....Галузь знань I – Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26”серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Практична психологія в соціальній роботі з особами/сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах
Викладач	Тимків Лідія Степанівна
Контактний телефон викладача	066 7808036
E-mail викладача	lidiaa.tymkiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний /заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Курс є цілісною системною репрезентацією сучасного бачення предмету, завдань, структури та основних проблем практичної психології в соціальній роботі з особами/сім'ями які перебувають в СЖО. Зміст дисципліни складають узагальнені знання про психологічні особливості соціального буття людини, закономірності становлення соціально-психологічної реальності, психологічну структуру складних життєвих обставин, особливості надання соціально-психологічної допомоги особам/сім'ям, що перебувають в СЖО.

Освітній компонент передбачає ознайомлення майбутніх соціальних працівників зі знаннями особливостей психологічної допомоги в соціальній роботі; основними технологіями психологічної допомоги різним категоріям населення. Оволодіння здобувачами техніками психологічної допомоги відповідно до категорії тих, хто її потребує, налагодження взаємодії суб'єктів, що надають психолого-соціальні послуги;

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення ОК «Практична психологія в соціальній роботі з особами/сім'ями, що перебувають в складних життєвих обставинах» є формування в студентів системи знань з актуальних напрямків сучасної практичної психології, її основних понять та категорій, сфер дослідження та їх практичного застосування в галузі соціальної роботи; вмінь та навичок необхідних в практичній діяльності соціального працівника.

Завданнями вивчення ОК є особливості психологічної допомоги в соціальній роботі; основні концепції психологічної допомоги; оволодіння навичками збирання інформації про психологічні проблеми особи/сім'ї; проведення інтерв'ю з метою вивчення головних психологічних проблем клієнта; використання техніками психологічної допомоги відповідно до категорії тих,

хто потребує психологічної допомоги: здійснення заходів з налагодження міжособистісних та дитячо-батьківських взаємин в сім'ях, які перебувають в СЖО.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі соціальної роботи в процесі професійної діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК-2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

СК-4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, які сприяють адаптації та соціалізації осіб у сучасному суспільстві.

СК-22. Здатність оперативно вирішувати нестандартні (кризові) ситуації і вживати заходи адекватні ситуації в межах своїх повноважень.

Програмні результати навчання

РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

РН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

РН 19. Залучати особистісні ресурси осіб, які звернулися за допомогою, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

РН 22. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

РН 24. Організовувати та здійснювати, спрямовані на розвиток батьківського

потенціалу навчання батьків розуміти потреби дітей та добирати способи задоволення потреб дітей відповідно до їх віку та індивідуальних особливостей, методи ненасильницького дисциплінованого впливу на дітей з метою запобігання вилучення дітей із сім'ї в межах повноважень.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	I10 – Соціальна робота та консультування	3	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Основні характеристики психосоціальної практики у соціальній роботі з особами/сім'ями, що перебувають в СЖО	2	2	6
Тема 2. Особистість клієнта в системі психосоціальної роботи з особами/сім'ями, що перебувають в складних життєвих обставинах	2	2	6

Тема 3. Психологічні аспекти сімейно орієнтованого підходу в соціальній роботі	2	2	8
Тема 4. Психологічні технології в роботі з особами/сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах. Психодіагностика.	2	2	8
Тема 5. Діагностика та активізація ресурсного потенціалу особи/сімі, що перебувають в СЖО	2	2	8
Тема 6. Загальне уявлення про психологічне консультування	2	2	6
Тема 7. Консультативний контакт Особливості здійснення соціально-психологічної підтримки осіб/сімей залежно від чинників перебування в СЖО	2	2	10
Тема 8. Особливості консультування сім'ї, де є проблема uzалежнення від алкоголю	2	2	10
Тема 9. Особливості консультування сім'ї в СЖО, у якій виховується дитина з інвалідністю.	2	2	8
Тема 10. Соціально-психологічна корекційна практика як форма діяльності міждисциплінарної команди з дітьми та сім'ями, що перебувають в СЖО	2	2	6
Тема 11. Особливості організації та проведення корекції	2	2	6
Тема 12. Особливості складання корекційних програм	2	2	8
Тема 13. Психологічна реабілітація в системі надання допомоги сім'ям, які перебувають в СЖО	2	2	8

Тема 14. Мотивація у психологічній реабілітології	2	2	6
Тема 15. Групові методи психологічної роботи з особами/сім'ями, що перебувають в СЖО	2	2	6
Тема 15. Формування стресостійкості та підтримка соціальної адаптації.	2	2	8
ЗАГ.:	18	36	120

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Семінарське/практичне заняття – 20 балів Самостійна робота 10 балів Контрольна робота (письмова) – 10 балів; Тестова – 10 балів; Екзамен – 50 балів
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота студентів (письмова) максимально оцінюється у 10 балів; тестова – 10 балів. Протягом семестру проводиться 1 контрольна робота (письмова). Структура завдання для письмової контрольної роботи містить 3 питання: 2 з них - відносяться до розкриття теоретичного змісту курсу (при відповіді на «відмінно» студент отримує 4 бали за кожне), а 1-практико зорієнтоване питання (оцінюється в 2 бали. Контрольна письмова робота виконується на останньому практичному/семінарському занятті.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка за відповідь на занятті – 5 балів, загальна сума балів за всі заняття – 20 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкової контрольної роботи за умови відвідування та усних відповідей на семінарських заняттях, вчасного виконання самостійних робіт та виконанні тестових завдань, а також позитивної оцінки при відпрацюванні (перездачі) пропущених занять. Можливість позитивної оцінки визначається при умові наявності конспекту семінарських занять, усного володіння теоретичним матеріалом і розуміння ключових понять; термін відробки повинен завершуватися

	протягом наступних двох тижнів після пропущеного заняття (у випадку великої кількості пропусків у студента або великої кількості студентів викладач використовує письмову форму - тестування).
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Форма задачі – тестове завдання на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: у процесі виконання письмової (контрольної) роботи неприпустимими є плагіат та списування.

Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника”](https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf) (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf

Неформальна освіта: студент може отримати додаткові 5 балів за сертифікати проходження курсів освітніх платформ, що відповідають освітньому компоненту – включають до балів самостійної роботи.

8. Рекомендована література

1. Безпалько О. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації. К. : Фенікс, 2017. 528 с
2. Діагностика індивідуально-психологічних властивостей особистості: навчально-методичний посібник / А.Неурова, О.Капінус, Т.Грицевич. Львів: НАСВ, 2016. 181 с.
3. Державний стандарт соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах URL: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/minsotspolitiki-ukrajn/nakaz-vid-31032016-318-pro-zatverdjennya-310472.html>.
4. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт.

- кол ; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.
5. Любчук О., Горбатюк Ю., Луцьов В. Основи психодіагностики в соціальній сфері та клінічній практиці : навчальний посібник. К.: Інтерсервіс. 2017. 286 с
6. Мороз О. М Зберегти сім'ю. Соціальна робота із сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах : навч. посіб. К. : ЕКМО, 2008. 160 с.
7. Організація соціально-психологічного супроводу дітей, сімей, які постраждали внаслідок військових конфліктів / авт. кол.: Герило Г.М., Гніда Т.Б., Корнієнко І.О., Луценко Ю.А. ; заг. ред. Ю. Луценко. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 128 с.
8. Петрович Ж. Діти у складних життєвих обставинах: соціально педагогічне забезпечення прав: монографія. Рівне: видавець О.Зень, 2010. 368 с.
9. Постанова КМУ Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах (від 1 червня 2020 р. № 585). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-%D0%BF#Text>
10. Психологія соціальної роботи : підручник / за ред.. Ю. Швалба. К. : «Основа», 2014. 448 с.
11. Рудяк В. О. Класифікація осіб, які потрапили у складні життєві обставини. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. пр. Вип. 86 / редкол.: Г. І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Одеса : Гельветика, 2020. С. 197-203.
12. Соціально-педагогічна діагностика дітей та родин, які опинились в складних життєвих обставинах : метод. рек. / Автори-упор. В. Г. Панок, З.О. Гаркавенко, О.Г. Карагодіна, А.С. Шапошнікова. К. : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи. 2017. 76 с.
13. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрович. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
14. Тимків Л. Діагностична компетентність соціальних працівників у роботі з дітьми та сім'ями. *Публічне управління та соціальна робота*. № 1. 2024. С.70-75.
15. Тимків Л. Педагогічні умови формування в майбутніх соціальних працівників компетенції до роботи із сім'ями, що перебувають у складних життєвих обставинах. *Ввічливість. Humanitas*. Вип.3. 2021. С. 84-89.
16. Ткачук І.І. Психолого-педагогічний супровід особистісного і професійного самовизначення старшокласників, що опинилися у складних життєвих обставинах внаслідок військових конфліктів : метод. рек. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 78 с.
17. Швалб Ю.М. Психологічна структура складних життєвих обставин. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. С. 20 – 40.

Викладач: увед.психол.наук, доцент Тимків Л.С.